

A lényeg megmarad

Embernek lenni értékrendet is jelent – vallja prof. dr. Brooser Gábor, a hajdanvolt Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem egykori rektora. A szemészprofesszor élete tele volt élményekkel, hittel, illúziókkal, amelyek nagy részét – mint mondja – le kellett bontania. De a lényeg nem változott.

■ *Keveseknek adatik olyan tartalmas élet, mint önnek, aki végigélte a háborút, a nyilasokat, '56-ot, aki gyógyítóként, tanítóként ennyire benne élt volna a 20. század történelmében. Ha lehetne, ma is az orvosi pályát választaná?*

– Azt hiszem, lennék olyan balga, mert családi körülményeim, szemészorvos édesapám és hallatlan szerencsém folytán olyan környezetben nőhettem bele ebbe a hivatásba, hogy sosem tudtam levétközni ennek belső szépségeit. A kórházban, ahol apám a szemészeti osztályt vezette, vincés apácák szolgáltak és válogatott orvosgárda dolgozott. A tisztaság, a csend, a halk beszéd, a betegért való aggódás, az együttérzés mindent áthatott, visszatükröződött a személyzet magatartásán, a betegek hangulatán, még az orvosi munka milyenségén is. Ebben a közösségben a sebész orvostól a kazánfűtőig mindenki igyekezett emberileg és szakmailag is a legjobbat adni. Természetes volt, hogy évtizedekig ugyanazon a helyen dolgoztak és senki nem akart megválni ettől a nyugalmas sugárzó helytől. Apám a háborús viszontagságok és a változó idők nehézségei közepette is mindenütt szeretetet kapott a betegeitől, ami persze onnan eredt, hogy ő is szeretetet adott a betegeinek.

■ *A Bakáts téri kórházról, a mai Schöpf-Merei Ágost Anyavédelmi Központról beszélünk?*

– Igen, ami akkor a Hangya Szövetkezet Kórháza volt. A kert gondosan ápolt, a kórtermek, a kezelőszobák, a váróhelyiségek, az ambulancia patyolattiszta, a

folyosók kőborítása tükörfényes, a laboratóriumok, a melléképületek makulátlanok, rendezettek. A kis, szanatórium jellegű intézményben családtagok voltak a betegek, családtagok az

eltűnik. A 21. században számokban, percátlagban beszélünk, kötelemeket írunk elő, de nem biztosítjuk azok végrehajthatóságát. A beteg közben meg csak úgy van. Ugye most az a jelző, hogy jobb a betegnek 55 kilométert utazni a jobb ellátásért, mint a saját városában gyengébbet kapni. Csakhogy, aki volt már igazán beteg, az tudja, hogy ez így mennyire nem igaz!

■ *Ön volt már komoly beteg többször is. Milyen volt a másik oldalon? A másik „szerepben”?*

– Igen, áttem néhány halálosnak mondott betegségen. Azt hiszem, remekül tudtam követni az orvosi működést, mindazt, amit a kollégáim rajtam, bennem végeztek. Orvosként egyrészt hideg fejjel, tiszteletteljesen és elismeréssel tudtam nézni, sőt élvezni, amit tesznek. Másrészt beteg-

ként volt bennem késztetés arra, hogy segítsen őket. Persze én is félttem. De volt bennem egy megmagyarázhatatlan kis patent, egy kapocs, ami összekötött a belső nyugalommal. A biztonsággal. Valamivel, amitől az volt a meggyőződés, hogy menni fog.

■ *Mindig megvolt ez a patent?*

– Ha végiggondolom, igen. Amikor anyám elengedett a háborúba, egy szót sem szólt. Csak keresztet rajzolt a homlokomra és megcsókolt. A lövészárokból sokan nem gondolkodtak, csak kiabáltak, hogy Mária, segíts, meg édesanyám, segíts! – de nekem nem kellett kiabálnom a pergőtűzben. Ez a pici patent tartott.

A kórháznak az én időmben megvolt a maga hangulata, lelkiisége, felfogása, stílusa, amivel segítette a beteg emberek lelki gyógyulását, azt, hogy bizalommal fogadják el az orvosok javaslatait. Most ez kiesik a rendszerből. Mintha nem tudnánk már beleérezni magunkat a beteggyógyításába. Sok országban jártam, sok kórházban dolgoztam, s láttam, hogy félresiklik az az egészségügy, ami nem tud ezzel a hozzáállással építkezni.

■ *Világszerte a költséghatékonyságról beszélnek, az orvosilag lehetséges és a gazdaságilag megengedhető összeegyeztethetőségéről...*

– Igen, mert a medicina technikai üzletté vált, a gép- és gyógyszerfejlesztés rendkívül tőkeerős világának a kezébe került. Lassan a gyógyszergyár megveszi magának a betegeket, a műszergyár az orvosokat. De a szerencsétlen beteg mit vegyen meg?

■ *Mindaz, amit fontosnak tartott az életében, most összeomlani látszik, vagy legalábbis más irányba tart. Ön sokat tett azért, hogy a kamara egyesületből köztestületté váljék – jövőre nem lesz kötelező a tagság. A Haynal Imre – egykori orvostovábbképző – Egészségtudományi Egyetem (a mai Országos Gyógyintézeti Központ)*

Fotó: Bodó Gábor

Névjegy

Az erdélyi származású Szászy Brooser Gábor 1927-ben született. Orvosi pályáját 1951-ben klinikai orvosként kezdi, majd mivel 1956-os tevékenysége miatt elbocsátják, újrakezdi. 1977-ben nyer klinikaigazgatói megbízást, egyetemi tanári címet. 1984–92-ig az Országos Szemészeti Intézet igazgatója, 1991–93-ig a Magyar Orvosi Kamara elnöke, 1993-tól 1996-ban bekövetkező lemondásáig a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem rektora. 1994-től az MTA doktora, a Magyar Diabétesz Társaság tiszteletbeli örökös elnöke.

orvosok, s aki bejött az épületbe akár csak egy ambuláns vizsgálatra, azonnal megérezte ennek a levegőjét. S mivel az ember élete során nem tudja levétközni a nevelését, a szüleitől beléivódott impressziókat, én is maradtam egész életemben az apámhoz hasonlóan naív, betegszerető orvos. Erre a szemléletre ma is sokat hivatkozunk, de lassan

Szászy Brooser Gábor

Matild és Batthyány

(Kenyerem története, Naplótöredékek 1930–2000; Tudomány Kiadó)

Tovább forgott az idő kereke. A levett forradalom után rövidesen el kellett hagynom a klinikát. Keserves, néha megalázó, embert próbáló húsz év után – egy másik intézményben – már a saját vezetésem alatt álló klinika igazgatójaként kapaszkodtam feljebb az egyetem és a tudomány számárlétráján, míg egy szép napon a Batthyány Gimnázium tanári kara felkért, hogy mint a névadójuk élet-

művének jó ismerője és a szomszéd egyetem rektora mondjak ünnepi beszédet az évzárójukon.

A hivatali kocsi már vészesen közeledett az ünnepség helyszínéhez, és nekem, aki az előző napok zsúfolt programja miatt meg is feledkeztem a felkérésről, még fogalmam sem volt, hogy végül mit is fogok mondani több száz diáknak Batthyány-Strattmann Lászlóról, akinek a szobrát iskolájuk lépcsőházában, képeit a folyosókon és tantermekben már az unalomig megszokták. Hogy mi szokott ilyenkor történni a szobrokkal, arra

nem akartam gondolni. A fiatal emberek – emlékezetem szerint – nem szeretnek hivatalból dicséret nagyságok előtt kalapot emelni. Nincs is kalapjuk... A helyszínre érkezve csak nagyon felületes, rövid válaszokat adtam az engem kísérő, udvarias igazgatóknak, mert még mindig üresnek éreztem a kötelező ünnepi gondolatokat, amelyek a fejemben kavargtak. Már csak percek választottak el a pódiumra lépéstől, amikor negyven év távlatából, egyszerre eszembe jutott Matild nővér.

A Bakáts téri kórház fő műtősnővére apám legközelebbi munkatársa volt, aki már születésemkor, majd a vakbél- és mandulaműtetem alatt is vigyázott rám – műtőben és kórházkertben –, szóval és cselekedettel mutatva jó példát gyermekésgemtől az első orvosi szárnypróbálgatásomig. Tőle tanultam meg injekciózni, alapfokon sebészkedni – és szeretni a beteg

embereket. Matild ugyanis vincés nővéreként a fent emlegetett, s azóta már boldogá avatott Batthyány-Strattmann László műtőjében dolgozott, s csak a „herceg úr” – így emlegette – halála után lett édesapám legfőbb segítése.

Élmény volt vele lenni a műtőben. Minden apró mozzanatra figyelt, nehogy bármi is árthasson a betegnek. Végtelen nyugalmas sugárzott a tekintete.

Mi, orvosok, az ügyelet után gyakran fáradtak voltunk, de Ő, aki reggel hattól délután ötig-hatig dolgozott klímaberendezés nélkül, hosszú órákig állva a műszerasztalkája mögött, soha.

Kicsit sánta volt, erős csontú, középtermetű. Magasított talpú ortopéd cipőt viselt. Az övén lógó kulcsosmók ütemes csörgésétől kísértén gyors bicéggel haladt a folyosón, és mi mégis úgy láttuk,

